NA STRAŻY

DWUTYGODNIK

ORGAN ŚLĄSKIEGO WOJEW. KOM. W. F. i P. W.

Redakcja i Administracja: Katowice, ulica Pocztowa 11 | Telefon No. 13-60 P. K. O. Katowice 305300 | Prenumerata: roczn. 12 zł., kwart. 3 zł., miesięczn. 1 zł.

No. 13. KATOWICE, 1 LIPCA 1928. Rok II.

WIKTOR MONDALSKI

DYREKTOR KOED. GIMNAZJUM POLSK. TOW. NAUKOWEGO w BRZEŚCIU nad BUGIEM.

SZKOŁA ŚREDNIA A PRZYSPOSOBIENIE WOJSKOWE.

(Dokończenie).

Nie poniesie nauka najmniejszej szkody, gdy wszystkiego, a bodaj prawie wszystkiego, co dotyczy gazów dowiedzą się uczniowie od nauczyciela chemji, a nie od oficera, który jednak nie jest fachowcem, a czas, skromnie sobie wymierzony, w innym kierunku z pewnością lepiej zużyje... Oczywiście tak tu jak i zawsze konieczne jest szczegółowe zapoznanie się nietylko z programem przysposobienia wojskowego ale i z instrukcjami, które są każdemu dostępne, i dziś, gdy przysposobienie wojskowe jest już bądź cobądź przedmiotem nauczania, winny się znajdować w każdej bibljotece szkolnej, choć nie znajdują się prawie w żadnej...

Chemik, a w o wiele większym jeszcze stopniu nauczyciel fizyki, winien — zdaniem mojem — w swej dziedzinie umieć nawiązać do lotnictwa, którego najogólniejsza znajomość wydaje mi się być nieodzowną częścią przysposobienia w gimnazjum, gdzie przecież przyspasabiamy przyszłych aspirantów oficerskich.

Nauczyciel fizyki winien też ze swych godzin cośkolwiek poświęcić balistyce, nie mówiąc już o tem jak może zainteresować swych młodocianych słuchaczy tem wszystkiem, co nawiąże do lotnictwa, które w naszych ławach szkolnych znalazłoby niemało entuzjastów, gdyby nie dosłowna przyziemność nas starszych nie umiejących w przeważnej ilości wypadków wyzyskać tych wartości jakie propaganda Ligi Obrony Powietrznej Państwa (LOPP) dać może i dać powinna na terenie szkoły.

Przyrodnik, a zwłaszcza higjenista (lekarz szkolny), znajdzie dość pola do wdzięcznej pracy, nietylko gdy jako lekarz zajmie się hufcem pod względem zdrowotnym, ale gdy, zwłaszcza w szkołach żeńskich i koedukacyjnych (realizacja powszechna „hufców żeńskich" jest kwestją najbliższego czasu), weźmie na siebie część programu, obejmującą ratownictwo, służbę samarytańską, które wszak doskonale zmieszczą się w ramach kursu choćby przy zastosowaniu ewentualnych godzin dodatkowych... Znam lekarzy, którzy z największą chęcią i ofiarnością już dziś zadania takie biorą na siebie, osiągając doskonałe wyniki.

Historyk, którego rola w ideowem przysposobieniu wojskowem z natury rzeczy jest bardzo wielką, taką niemal jak była rola polonisty (nauczyciela literatury) w latach przedwojennych w wychowaniu zmierzającem do ideału niepodległości, historyk nie powinien unikać historji wojen, a już szczególnie historji wojen polskich, znajdującej się zresztą i w programach i w podręczniku, a tylko wymagającej uwypuklenia, podkreślenia, zaakcentowania, poprostu t e n d e n c j i, wyrazistego podznaczenia nie tylko tego co było w tych bojach bohaterstwem ale i tego co było twardą koniecznością narzuconą nam fatalnem położeniem geograficznem, położeniem, które do dziś dnia istnieje i takichsamych wysiłków, takichsamych czynów bohaterskich od każdego naszego

pokolenia, a więc i od tego, które siedzi dziś na ławie szkolnej wymagać będzie mogło...

Gdy dom, rodzina, społeczeństwo, a wreszcie partja podchodząca chyłkiem już nawet ku ławie szkolnej wciąż bezustanku, na różne tony i sposoby przedstawiają dorastającemu młodzieńcowi Ojczyznę jako ten postaw radziwiłłowskiego czerwonego sukna z którego tylko — popularnym żargonem mówiąc — idjota nie utnie części najdogodniejszej... trzeba by choć szkoła pamiętała i mówiła wciąż o wyższych zadaniach i obowiązkach, podkreślając że z nich wszystkich najwyższym dla obywatela nie jest dorabiać się mienia na ojczyźnie, ale właśnie i życie i mienie rzetelnym trudem zdobyte umieć nieść i kłaść na ołtarzu Ojczyzny. Nikt zaś może niema tak wielkich w tym kierunku sposobności jak właśnie nauczyciel historji, gdy pomyśli, że nie uchybiając zresztą nowym prądom i poglądom naukowym, czas w nauczaniu szkolnem nawrócić całą siłą do kultu bohatera!

A i nauczyciel zręczności znajdzie dość pola do wdzięcznej pracy choćby w zakresie modelarstwa lotniczego, stanowiącego jeden z najważniejszych czynników propagandy, bez którego wszelkie Kółka LOPP. w szkole naszej chromają, utrzymać się nie dadzą, istnieją poprostu tylko na papierze, bo się co roku o konieczności ich istnienia przypomina okólnikami.

Pomoc nauczyciela gimnastyki (wychowania fizycznego) jest zupełnie jasna, tak, że ani tłumaczenia, ani szczególniejszego podkreślenia nie potrzebuje, a tem łatwiejsza, że przecież ten nauczyciel będzie normalnie z ramienia szkoły wyznaczonym opiekunem-wychowawcą hufca, będzie w stałym kontakcie z oficerem instrukcyjnym i stale z nim będzie współpracował.

Ie jest — a zdarza się podobno nieraz — gdy tej pomocy niema, gdy nauka gimnastyki idzie swoją, a przysposobienie wojskowe swoją drogą. Taki stan bezdyskusyjnie cierpiany być nie może i nie powinien, jako świadczący o jaskrawym braku wewnętrznej spoistości szkoły.

Przechodząc tak pokrótce i bardzo zresztą pobieżnie program szkoły a zarazem możliwości współpracy poszczególnych nauczycieli w zakresie przysposobienia wojskowego, zaznaczyć muszę z góry, iż zdaję sobie doskonale sprawę z tego, że nie wyzyskuję wszelkich możliwości i że nie roztaczam ani całkowitego ani opracowanego w szczegółach programu p. w.... Zaznaczam też, że w tych skromnych ramach jakie sobie zakreśliłem nie mówię ani słowem o samem przysposobieniu wojskowem w ścisłem słowa znaczeniu, a tylko o pomocy jakiej przysposobieniu udzielić mogą i powinni nauczyciele poszczególnych przedmiotów, przedewszystkiem zaś staram się podkreślić najważniejsze wartości ideowe, jakie wydobyć można z tak postawionego w szkole przysposobienia wojskowego.

I zaznaczyć też muszę, co zresztą z całego toku wywodów wypływa z zupełną jasnością, że przysposobienie wojskowe jest dla mnie w istocie swej czemś naprawdę więcej aniżeli jeszcze jeden przedmiot zręcznościowy w szkole, jest czemś o wiele większem aniżeli jakikolwiek przedmiot z osobna wzięty.

Przysposobienie wojskowe dla mnie (a sądzę dla każdego, komu drogą jest krwią, trudem i znojem odzyskana nasza wolność) to nie najmłodszy w szkole „przedmiot" i kopciuszek złożony na barki oficera instrukcyjnego, od którego wymaga się — z całym zresztą respektem dla kwalifikacyj zawodowych i osobistych — by był specjalistą różnych gałęzi, ale to duch szkoły przenikać ją mający przez wszystkie szczeble i klasy, od najniższej, a nie od piątej czy szóstej dopiero — za łaskawem zezwoleniem rodziców — począwszy.

Jak zaś rozumiem tego ducha szkoły, ducha przysposabiającego kwiat naszej młodzieży do czynnej miłości i do stałej gotowości obrony ojczyzny wytłumaczyłem już wyżej... Zaznaczę chyba raz jeszcze, że niema dla mnie w szkole polskiej przedmiotu, przy którym (bez zbytecznego zresztą pseudo-patrjotycznego frazesu, który raczej psuje niż robi dobrze) nauczyciel nie powinienby pamiętać, że może i powinien służyć przysposobieniu wojskowemu, że w dodatku służba ta nietrudna zresztą — gdy ze zrozumienia rzeczy i duchowej potrzeby płynąca — pozwoli mu nieraz łatwiej nakłonić młodzież do zajęcia się zagadnieniem zbyt oschłem czy trudnem...

Oczywiście ten duch szkoły nie znajdzie się sam przez się, nie powstanie z niczego, ani z dziś na jutro! Trzeba go jednak tchnąć, trzeba starać się nim szkołę ożywić!

Powołane zaś są do tego przedewszystkiem nasze władze szkolne, które zresztą w szeregu rozporządzeń i okólników, z których do dziś dnia zebrałby się tom pokaźny, dość silnie podkreśliły już — o ile idzie o Min. W. R. i O. P. — ważność i znaczenie przysposobienia wojskowego... Czy i czy wszędzie zrobiły tosamo Kuratorja — trudno mi mówić, nie mając odnośnych materjałów pod ręką... Stan przysposobienia w całej Polsce zdaje się mówić, że jeżeli są Okręgi Szkolne (n. p. Warszawski i Śląski) w których zrobiono wiele, to są i takie

w których praca ta idzie naogół dość opornie, co ostatecznie nie może dziwić, gdy się zważy, że zdarzają się na kresach wschodnich szkoły „polskie“ w których dyrektor z duszy i przekonania monarchista rosyjski polskiemu przysposobieniu wojskowemu zbyt chętny być nie może. Są to ostatecznie wypadki sporadyczne, ale są i . . . oficerowie instrukcyjni potrafiliby o nich niejedno powiedzieć.

Powołane są jednak w najwyższym stopniu dyrekcje szkół.

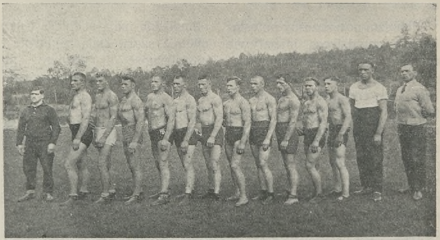
Tam, gdzie dyrektor nie znajdzie sam w sobie ducha przysposobienia wojskowego, gdzie nie postara się w szeregu sesyj o uzgodnienie programu oficera z programem naukowym szkoły, gdzie wraz z tym oficerem i z gronem nauczycielskiem nie uzgodni i nie rozłoży programu przysposobienia na cały okres jego trwania, gdzie wreszcie i to przedewszystkiem nie zdoła wydobyć zeń wszystkich wartości moralnych — tam wszelki, choćby nadludzki wysiłek oficera instrukcyjnego pójdzie, bo musi pójść na marne, tam naprawdę stracone, a w najlepszym razie, prawie że stracone będą, godziny „hufca“, instytucji godnej pieczołowitszego zajęcia się nią niż to bywało dotychczas, przyczem korzyści jakie odniesie szkoła, społeczeństwo, naród, odpowiedzą, odpowiedzieć muszą, wysiłkowi jaki w pracę tę włożymy, pomnąc, że pracujemy nie dla dzisiejszego dnia tylko ale dla długiej i dalekiej przyszłości.

Oto garść uwag jakie nasunęła mi obserwacja dotychczasowego stanu przysposobienia wojskowego w naszych szkołach średnich, uwag, które nie naruszając w niczem militarnej, czysto wojskowej, strony p. w. (ni słowem n. p. nie wspominam o obozach letnich, które jeśli nawet nie posiadałyby to przecież posiadać mogą doniosłą wartość moralną i wychowawczą) — dotykają zagadnienia częścią z strony dydaktycznej, zmierzając do jego pogłębienia, częścią z strony moralnej zmierzając do wydobycia z p. w. wszystkiego tego, co młodzieży naszej dać może z powrotem ów „pęd górny i chmurny“, którego w szkole dzisiejszej nieraz na próżno szukamy . . .

Być może, że uwagi moje wydadzą się tu i owdzie nietrafne, być może, a nawet nie wątpię, że nadzieje moje przywiązane do wartości wychowawczej przysposobienia wojskowego wydadzą się komuś przesadne, być może, że poglądy moje nie znajdą gdzieniegdzie zupełnie uznania.

Wszystko to być może. Mimo to jednak decyduję się na ogłoszenie tych uwag drukiem, bo jak z jednej strony uważam przysposobienie za — mimo wszystko — jeden z ważniejszych przedmiotów nauczania, tak z drugiej przekonany jestem o wysokich tkwiących w niem wartościach moralnych które szkoła polska — cierpiącą w obecnej chwili na beznadziejny brak ideału — z niego wydobyć i za swoje, w imię najwyższych dóbr narodowych uznać musi. Żaden bo przedmiot i żaden w takiej mierze jak właśnie to czasem lekceważone i z reguły niedoceniane przysposobienie wojskowe, nie jest w stanie dać tych wyższych wartości moralnych i duchowych, które szkoła nasza po drodze od wiekowej niewoli, pełnej jednak marzenia o bycie niepodległym, do wolności, beztroskiej o przyszłość, — poprostu zgubiła.

Brześć n. B., 22. maja 1928 r.

Obóz przedolimpijski zapaśników w Muchowcu pod Katowicami

IX. IGRZYSKA OLIMPIJSKIE
W AMSTERDAMIE.

Olimpizm nowoczesny powstanie swe zawdzięcza inicjatywie uczonego archeologa francuskiego, Pistra barona Coubertin'a. Przed laty trzydziestu paru, dokładnie w 1894 r., mówiąc o znaczeniu wychowania fizycznego na zjeździe międzynarodowym w Sorbonie, poraz pierwszy odtworzył on dzieje starogreckich walk olimpijskich i rzucił hasło wskrzeszenia ich. Idea olimpizmu porwała obecnych i oto w dwa lata później, w roku 1896, na stadjonie olimpijskim w Atenach stanęli do walki atleci kilkunastu narodów.

Odtąd — co lat cztery odbywał się nowy wielki akt nowoczesnych igrzysk olimpijskich, za każdym razem święcąc większy triumf, za każdym razem coraz większe liczby uczestników gromadząc. I tak: w roku 1900 odbyły się II. Igrzyska Olimpijskie w Paryżu, 1904 — III. w Saint Louis, 1908 — IV. w Londynie, w 1912 — V. w Sztokholmie, w 1916 z powodu wojny przerwa, w 1920 — VII. w Antwerpji, w 1924 — VIII. w Paryżu i wreszcie w roku bieżącym IX. w Amsterdamie.

Patrząc dziś na wielkie znaczenie idei olimpizmu, na olbrzymie powodzenie igrzysk, mimowoli zadajemy sobie pytanie, w jakim celu Coubertin odgrzebał z pyłu wieków starą i szanowną instytucję Hellenów, w jakim celu zaszczepił ją nowoczesnemu społeczeństwu, nadając jej rozgłos i doniosłość międzynarodowej wielkości? — Odpowiedź na to pytanie dał sam Coubertin w następujących słowach: igrzyska olimpijskie mają podnieść i uszlachetnić sport, mają zapewnić mu niezależność i powagę, mają przyczynić się do jego trwałego powodzenia i pomóc mu w wypełnianiu tej wielkiej roli wychowawczej, jaką nadali instytucji sportów pierwsi jego twórcy. Igrzyska olimpijskie mają otworzyć sportom drogę do wszystkich krajów i narodów, ułatwiając ich postęp i rozwój.

Instytucji sportów grożą rozliczne niebezpieczeństwa. Jego wrogiem jest moda, czynnik przejściowy i niestały. Wrogiem jest mu również pieniądz, który może go zgubić, demoralizując młodzież sportową. Wreszcie czyhają nań kabarety, które chętnie zapłacą zawsze sensację sportową. Pomyślałem, że trzeba znaleźć lekarstwo na te groźne choroby i oto znalazłem je w instytucji igrzysk olimyijskich, okrytych międzynarodowym prestiżem.

Coubertin miał rację. Igrzyska olimpijskie doskonale pełnią tę rolę, jakiej spodziewał się od nich wielki ich twórca. Najpełniejszym roli tej wyrazem i zarazem najpiękniejszym symbolem ich znaczenia, jest przysięga olimpijska, składana w dniu otwarcia igrzysk przez wielotysięczną rzeszę zawodników, tekst której brzmi:

„Przysięgamy, że do igrzysk olimpijskich przystępujemy jako zawodnicy lojalni, przestrzegać będziemy pilnie przepisów, walczyć będziemy po rycersku dla honoru naszych krajów i dla chwały sportu".

Amsterdam, miasto olimpijskie w roku 1928, dokonało olbrzymiego wysiłku przygotowawczego. Za cenę wieluset tysięcy florenów wybudowany został wspaniały stadjon olimpijski. Znajdująca się na nim bieżnia liczy 400 m. długości i 8 m. szerokości. Dookoła bieżni tej znajduje się wspaniały betonowy tor kolarski. Trybuny pomieścić mogą 40 000 osób. Pod trybunami znajdują się szatnie, bufety, pokoje dla lekarzy itp. Ponadto wybudowano wspaniały basen pływacki, okolony betonowemi trybunami, oraz pawilony — szermierczy i bokserski.

Igrzyska olimpijskie rozegrają się w okresie od 28. lipca do 12. sierpnia b. r. W dniu 28. nastąpi akt otwarcia, poczem dalsze dni wypełnione będą odgłosami zażartych walk o zwycięstwo.

Przepisy i regulaminy olimpijskie stwarzają ramy, w których odbywać się będą poszczególne konkurencje. Pokrótce — dla orjentacji — omówmy każdy z turniejów olimpijskich.

I. Turniej lekko-atletyczny trwać będzie od 29. lipca do 4. sierpnia. Zawiera konkurencje dla pań i panów. Dla pań przewidziane są biegi na 100, 800 i 4×100 m., skok wzwyż i rzut dyskiem. Dla panów 100, 200, 400, 800, 1500, 5000, 10 000 m. i bieg maratoński. Pozatem bieg z przeszkodami na 3000 m., biegi z płotkami na 110 i 400 m., wreszcie biegi sztafetowe 4×100 i 4×400 m. Pozatem skoki wdal i wzwyż z rozbiegiem, trójskok, skok o tyczce, rzuty dyskiem, oszczepem i kulą dowolną ręką, oraz rzut młotem. Wreszcie rozegrany będzie dziesięciobój złożony z następujących konkurencyj — biegi płaskie 100, 400 i 1500 m., 110 m. z płotkami, skok

wdal i wzwyż z rozbiegiem, skok o tyczce, rzuty dowolną ręką kulą, oszczepem i dyskiem.

W każdej konkurencji maksymalna liczba zawodników zgłoszonych przez dane państwo wynosi 4, w biegu maratońskim 6, w sztafetach jedna sztafeta.

Turniej pływacki i piłka wodna od 4. do 11. sierpnia.

Konkurencje dla pań — 100 i 400 m. stylem dowolnym, 100 m. na plecach, 200 m. stylem klasycznym. Skoki wieżowe z 5 i 10 m., skoki z trampoliny z 1 i 3 m. Ponadto sztafeta 4×100 stylem dowolnym.

Konkurencje panów — 100, 400 i 1500 m. stylem dowolnym, 100 m. na plecach, 200 m. stylem klasycznym. Skoki wieżowe z 5 i 10 m., skoki z trampoliny z 1 i 3 m. Sztafeta 4×200 stylem dowolnym.

W konkurencjach indywidualnych maksymum uczestników z każdego kraju — 3 zawodników, w sztafetach — 1 sztafeta, w piłce wodnej — 1 zespół z 7 pływaków i 4 zapasowych.

Turniej gimnastyczny od 8. do 10. sierpnia.

Panie: Zespół z 12 dziewcząt, z których tylko 10 bierze udział w zawodach zespołowych. Klasyfikacji indywidualnej niema. Każdy zespół pań ćwiczyć będzie mniejwięcej 40 minut, w tem 13—15 minut ćwiczenia wolne bez przyrządów, zespołowe, 13—15 minut ćwiczenia na przyrządach, oraz 9—10 minut skoki. Ćwiczenia pań mogą być wykonane z towarzyszeniem muzyki.

Panowie. Zespół z 8 lub 7 zawodników. Klasyfikacja dokonana będzie zespołowo oraz indywidualnie. Indywidualnie klasyfikowanych będzie sześciu najlepszych zawodników z każdego zespołu. Klasyfikacja ogólna zespołu dokonana będzie na

1. ocenie zespołu jako całości,
2. indywidualnej ocenie każdego zawodnika i gimnastyce przyrządowej.

Ćwiczenia panów będą następujące

1. ćwiczenia wolne, wykonane zespołowo,
2. ćwiczenia obowiązkowe i dowolne na następujących przyrządach — drążku, poręczach, kółkach i na koniu z łękami.
3. skoki przepisowe na koniu wszerz z łękami, odskocznia twarda (bez sprężyn) wysokości 10 cm.
4. skoki dowolne wzdłuż konia (bez łęków), odskocznia twarda lub sprężynowa. Wysokość konia 140 cm. powyżej odskoczni.

Punktacja obliczana będzie w następujący sposób:

a) za ćwiczenia wolne zespołowe — pięciu sędziów, którzy ogółem rozporządzają maksymalnie 50 pkt., mnożonymi przez współczynnik 6, co wyniesie najwyżej 50×6=300 pkt.
b) ćwiczenia na przyrządach — 3 sędziów × 10 punktów × 8 przyrządów × 6 zawodników = 1440 pkt.
c) skoki — 3 sędziów × 2 skoki × 6 zawodników, ogółem 360 punktów dzielone przez 2 = 180 pkt.

W sumie zespół męski uzyskać może maksymalnie 1920 pkt.

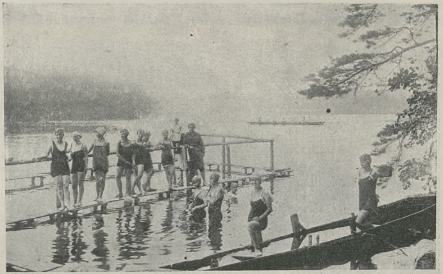
Klasyfikacja indywidualna dokonana będzie na podstawie poniższej punktacji:

1. przyrządy — 3 sędziów × 10 pkt. × 8 ćwiczeń = 240,
2. skoki — 3 sedziów × 10 pkt. × 2 skoki, ogółem 60 pkt. dzielone przez 2 = 30, razem 270 pkt. za najlepszy wynik indywidualny.

Turniej wioślarski od 6. do 10. sierpnia.

Biegi na łodziach następujących typów (tylko wyścigowe) skiffy, dwójki podwójne bez steru, dwójki bez i ze sternikami, czwórki bez i ze sternikiem, ósemki ze sternikiem. Tor długości 2000 m. Regaty olimpijskie odbędą się na kanale Haten, przytem na skutek wąskiego toru startować mogą jednocześnie tylko dwie osady.

W każdym biegu startować może jedna tylko osada z danego państwa.

Obóz żeński w Kościerzynie lekcja pływania

Turniej żeglarski 2.—9. sierpnia na Zuydersee.

Regaty odbędą się w trzech kategorjach yachtów

1. monotypy (na łodzi znajdować się może tylko 1 sternik),
2. yachty 6-metrowe (załoga z 3 żeglarzy),
3. yachty 8-metrowe (załoga z 5 żeglarzy).

W każdym biegu może brać udział tylko jedna załoga z danego państwa.

Turniej kolarski od 3.—5. sierpnia.

Odbędą się biegi na torze i na szosie. Biegi torowe indywidualne — 1000 m. match w serjach, 1 klm. na czas, start stały, oraz 2000 m. na tandemach. Wreszcie bieg amerykański (na dogonienie) — 4000 m., w zespołach po 4 zawodników.

Bieg szosowy na dystansie około 165 klm.

W zawodach indywidualnych torowych brać może udział 1 zawodnik z każdego państwa. — 4 reprezentantów z każdego państwa) oraz zespołowe po 4 zawodników w zespole (maksymum zgłoszeń z każdego państwa — 1 zespół).

Turniej walk grecko - rzymskich od 2.—5. sierpnia.

Walki odbywać się będą w następujących kategorjach wagi — koguciej do 58 kg., piórkowej do 62 kg., lekkiej do 67.5 kg., średniej do 75 kg., półciężkiej do 82,5 kg., oraz ciężkiej powyżej 82.5 kg.

Kurs instruktorski w. f. Związku Powstańców Śląskich.

W biegu szosowym — 4 zawodników. W biegu zespołowym — 1 zespół.

Turniej bokserski od 7.—11. sierp.

Odbędą się walki w wagach — muszej, koguciej, piórkowej, lekkiej, półśredniej, średniej, półciężkiej i ciężkiej.

W każdej kategorji walk brać może udział 1 zawodnik z każdego państwa.

Turniej szermierczy od 29. lipca do 11. sierpnia.

W turnieju szermierczym odbędą się walki pań na florety, oraz walki panów na florety, szpady i szable. Ponadto w każdym z wyszczególnionych rodzajów broni odbywać się będą walki indywidualne (maksymum zgłoszeń

Maksymum zgłoszeń 1 zawodnik w każdej kategorji z każdego państwa.

Turniej walk wolnych od 30. lipca do 1. sierpnia.

Walki odbywać się będą w następujących 7 kategorjach wag — koguciej do 56 kg., piórkowej do 61 kg., lekkiej do 66 kg., półśredniej do 72 kg., średniej do 79 kg., półciężkiej do 87 kg., ciężkiej powyżej 87 kg.

Maksymum zgłoszeń 1 zawodnik z każdego państwa w każdej kategorji wagi.

Turniej hippiczny od 9.—12. sierpnia.

Konkurs hippiczny składać się będzie zasadniczo z trzech części: I właściwy (kompletny) konkurs hippiczny, II. jazda maneżowa, III. konkurs skoków.

I. Właściwy konkurs hippiczny składa się znowu z trzech elementów — jazda maneżowa, bieg długodystansowy, skoki.

Maksymum zgłoszeń — trzej jeźdźcy z każdego kraju. Dokonywana jest klasyfikacja indywidualna i zespołowa. Ta ostatnia obliczana jest na podstawie punktacji zdobytej przez trzech jeźdźców danego państwa.

Konkurs ten odbędzie się w ciągu trzech dni.

Na jazdę maneżową każdemu jeźdźcowi przeznacza się 11 minut.

Druga z kolei część tego konkursu — bieg długodystansowy — na przestrzeni 36 klm., odbędzie się częściowo na szosie, częściowo na przełaj i częściowo na hipodromie.

Wreszcie trzecia część konkursu pierwszego — skoki. Jeźdźcy muszą przebyć 12 przeszkód. Szybkość — 375 m. na minutę.

II. Indywidualny konkurs jazdy popisowej. Maksymalny czas — 13 minut.

III. Konkurs skoków o puhar narodów. Przeszkód 16 wysokości min. 1 m. 1 m. 25 i maksymum 1 m. 40. Szerokość maksymalna 4 m. Szybkość 400 m. na minutę.

Pięciobój nowoczesny od 31. lipca do 4. sierpnia.

Strzelanie — 31. lipca.

Pływanie — 1. sierpnia.

Szermierka na szpady — 2. sierpnia.

Bieg na przełaj konno (5000 m.) 3. sierpnia.

Lekko-atletyczny bieg naprzełaj — 4. sierpnia.

Maksymum zawodników czynnych — 3 z każdego państwa.

Strzelanie — 20 strzałów w 4 serjach na dystansie 25 m. z pistoletu lub rewolweru.

Bieg naprzełaj lekko-atletyczny — dystans 4 klm.

Pływanie — bieg na 300 m.

Podnoszenie ciężarów od 28.—29. lipca.

Turniej odbędzie się w 5 kategorjach wag — piórkowej do 60 kg., lekkiej do 67,5 kg., średniej do 75 kg., półciężkiej do 82,5 kg., ciężkiej powyżej 82,5 kg.

Maksymum uczestników turnieju — 2 zawodników z każdego państwa.

Ponadto w dniu 7. sierpnia odbędzie się pokazowy mecz piłki koszykowej i lacrosse.

Wreszcie — w dniu 12. sierpnia odbędzie się uroczysty akt zamknięcia igrzysk.

K. Muszałówna.

TADEUSZ SZALIŃSKI.
STAROSTA I PRZEWODNICZĄCY POWIATOWEGO KOMITETU W. F. I P. W. NA POWIAT ŚWIĘTOCHŁOWICKI.

CHARAKTER PRAWNY KOMITETÓW
WYCHOWANIA FIZYCZNEGO I PRZYSPOSOBIENIA WOJSK

Podstawą prawną istnienia Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego jest rozporządzenie Rady Ministrów z 28. stycznia 1927 (Monitor Polski nr. 26. z 3. II. 1927) i rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 21. marca 1927 (Monitor Polski nr. 67 z 23. marca 1927). Rozporządzenie Rady Ministrów wydane zostało na zasadzie artykułu 15. i 18. dekretu Rady Regencyjnej o dotychczasowej organizacji władz naczelnych w Królestwie Polskiem z dnia 3. stycznia 1918 (Dz. Pr. K. P. nr. 1 poz. 1).

Stosowanie wyżej wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów nasuwa w praktyce szereg wątpliwości prawnych a regulaminy wewnętrzne nie zdołały dotychczas w sposób jasny wyświetlić tych wątpliwości. W swej dotychczasowej praktyce napotkałem się z koniecznością rozkwiązania następujących kwestji:

Kto ma być wpisany w księdze gruntowej jako właściciel gruntu, zakupionego przez Komitet Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego?

Czy Komitet może zawrzeć umowę ubezpieczeniową i kto ponosi zobowiązania wynikające z tej umowy?

Kto ma być zarejestrowany jako właściciel samochodu i kto ponosi odpowiedzialność w myśl ustawy o ruchu samochodowym z 3. maja 1909 (Dz. Ust. Rz. str. 437) jako utrzymujący samochód (Halter des Fahrzeugs)?

Kto zastępuje Komitet z skutkiem prawnym?

Ilu podpisów potrzeba celem zawarcia umowy?

Na powyższe pytanie trudno znaleźć należytą odpowiedź. Poniżej będę się starał to uczynić, opierając się na ogólnych zasadach prawnych. Zgóry zaznaczam, że wątpliwości nie nasuwają się przy określeniu charakteru państwowego urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Ten urząd jest urzędem niewątpliwie państwowym, jego odpowiedzialność normują przepisy dotyczące odpowiedzialności Skarbu Państwa. Wątpliwości nasuwają się dopiero przy

Sztafeta 4 × 100 Poznań.

określeniu charakteru wojewódzkich i powiatowych komitetów W. F. i P. W. oraz miejscowych komisji sportowych.

Wysuwa się niekiedy tezę, że komitety (t. j. wojewódzkie wzgl. powiatowe) są stowarzyszeniami. Tej tezie jednak sprzeciwiają się przepisy kodeksu cywilnego. Zaszedł w Królewskiej Hucie taki wypadek, że komitet miejski postawił wniosek, ażeby go wpisano do rejestru stowarzyszeń. Sąd rejestrowy słusznie odmówił wpisu, gdyż organizacja komitetów nie pokrywa się z organizacją stowarzyszeń prawa cywilnego. Rozporządzenie zaś Rady Ministrów nie mogło zmienić przepisów kodeksu cywilnego.

Inni wysuwają tezę, że komitety są rodzajem spółki prawa cywilnego. Umowę spółki spólnicy zobowiązują się wzajemnie popierać osiągnięcie wspólnego celu. Spólnicy ustalają zakres i cel działalności spółki przez oświadczenie woli, jedynie ustawami skrępowanej. O tem mówić przy Komitetach w. f. i p. w. nie można, ponieważ poza ustawami są jeszcze instrukcje i dyrektywy różnych instytucji państwowych, a zatem zakres woli członków jest inny, ciaśniejszy aniżeli przy spółce prawa cywilnego. A więc nie może być mowy o prywatno-prawnej umowie spółkowej.

Ogólnie należy zaznaczyć, że do komitetów w. f. i p. w. nie można zastosować norm prawa cywilnego (prywatnego). Pozostaje zatem do rozpatrzenia kwestja, czy komitety są instytucją prawa publicznego. Za tą tezą przemawiają różne względy. Po pierwsze, naczelną instancją jest urząd państwowy, po wtóre, członków wojewódzkich komitetów mianuje Minister Spraw Wojskowych, a więc władza państwowa, a ponadto kilku członków powołuje rozporządzenie Rady Ministrów. W skład powiatowego komitetu wchodzą członkowie z nominacji lub na mocy rozporządzenia. Nadzór nad komitetami jest zorganizowany chierarchicznie w ten sposób, że w § 4 rozporządzenia wykonawczego oraz w § 10 rozporządzenia Rady Ministrów ustalono, kto ma wykonywać nadzór nad komitetami. Komitety podrzędne muszą stosować się do dyrektyw komitetów nadrzędnych wzgl. Państwowego Urzędu W. F. i P. W. Skład komitetów jest mieszany. Wchodzą mianowicie w skład komitetu urzędnicy państwowi i oficerowie a oprócz tego inne osoby. Działalność komitetów jest tego rodzaju, że zachodzi podrzędność obywateli w stosunku do komitetu; np. między klubami sportowymi a Komitetem Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego nie zachodzą stosunki równorzędności prawnej. Pozatem jeszcze praca na polu W. F. i P. W. daje uprawnienia odnośnie do obowiązku służby wojskowej, które to uprawnienia stwierdza wprawdzie dowódca Kadry Instruktorskiej a nie komitet, ale które to uprawnienie zyskuje się, będąc objętym działalnością komitetu.

Powyższe cechy zmuszają do wniosku, że stosunek prawny między obywatelami a między komitetami jest stosunkiem prawnopublicznym i że Komitet w. f. i p. w. jest instytucją prawa publicznego.

Czy Komitet Wojewódzki lub Powiatowy jest władzą? Władzą nazywamy organ woli państwowej, którego zadaniem jest realizacja tej woli. Rozporządzenie Rady Ministrów z 28. stycznia 1928 r. (§ 8 i 11) ustala jako cel komitetów koordynowanie i popieranie działalności organów państwowych, samorządowych i społecznych na obszarze danego Województwa względnie powiatu w sprawach wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego. Należy zaznaczyć, że odrębna stylizacja celów Komitetu Wojewódzkiego i Powiatowego nie zawiera istotnych różnic. Rozporządzenie Rady Ministrów oparte jest na dekrecie o organizacji naczelnych władz państwowych. Z powyższych względów wynika, że Komitety są wyrazicielami woli państwowej w zakresie spraw wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego i jako takie są władzami. Bynajmniej temu nie stoi na przeszkodzie, że komitety nie posiadają dostatecznej egzekutywy, zresztą egzekutywa czyli wyposażenie danej władzy w środki przymusowe nie jest cechą istotną władzy.

Gdyby chodziło o określenie, czy Komitety są władzą państwową czy samorządową, odpowiedź wypadłaby raczej na korzyść władz państwowych. Z drugiej jednak strony Komitety w. f. i p. w. posiadają pewne cechy, zbliżające je do samorządu np. budżety komitetów, samodzielny sposób zbierania dochodów oraz samodzielny zarząd majątkiem i innemi sprawami. Cechy te samorządowe jednakże usuwają się w cień przed nominacyjnym sposobem powstawania Komitetów i przed podporządkowaniem się dyrektywom i nadzorowi ze strony chierarchicznie wyższych instancji.

Jeżeli przyjmujemy, że Komitet W. F. i P. W. jest władzą państwową, wtenczas kwestje uprawnienia do zobowiązywań, kwestje odpowiedzialności, kwestje zastępstwa prawnego itd. regulują się według normalnych przepisów, obowiązujących Skarb Państwa jako podmiot stosunków prywatno- prawnych. Skarb Państwa zatem powinien być wpisany jako właściciel gruntu. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność z umowy ubezpieczeniowej. Skarb Państwa odpowiada za pracowników komitetu w taki sam sposób, jak za działalność funkcjonarjuszy państwowych.

(Dokończenie nastąpi.)

POR. F. GILEWSKI.

OBLICZENIE WYRÓWNAŃ PRZY BIEGACH.

(Ciąg dalszy.)

Wyrównania stosujemy wówczas, gdy każdy z zawodników biega tylko swoim torem.

Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że obwód bieżni mierzony na 4. torzy jest znacznie większy, aniżeli na torzy 1., dzięki temu, że łuki czwartego toru zatoczone są promieniem o 3.75 m. dłuższym, aniżeli łuki toru pierwszego. Ponieważ wszyscy zawodnicy kończą bieg przy wspólnej mecie, jest rzeczą konieczną starty dla zawodników biegających torem drugim, trzecim i czwartym odpowiednio wysunąć wprzód, gdyż inaczej trasy biegów na poszczególnych torach nie byłyby równe.

Te właśnie odległości, o które starty na torze drugim, trzecim, czwartym itd. wysuwamy wprzód, w stosunku do startu na torze pierwszym — zowią się wyrównaniem.

Wyrównanie na każdym torze powinno być tak wielkie, o ile obwód bieżni mierzony na danym torze (zawsze w odległości 30 cm. od wewnętrznej granicy) jest większy od obwodu bieżni na torze pierwszym.

Uwaga: — Torem pierwszym nazywamy zawsze tor wewnętrzny bieżni. Tory drugi, trzeci, czwarty i t. d. położone są kolejno na zewnątrz od toru pierwszego.

Regułę powyższą, dotyczącą wyrównań stosujemy tylko wówczas, gdy zawodnicy biegają tylko raz dokoła. O ile zawodnicy biegają po kilka razy (np. przy biegu rozstawnym 4×400), różnicę obwodów poszczególnych torów i toru pierwszego należy pomnożyć przez ilość okrążeń, licząc jedno okrążenie wówczas, gdy zawodnik obiega 4 pełne łuki boiska.

Kwestja obliczenia wyrównań jest dosyć żmudna i osobnikom niedoświadczonym, nieznającym pewnych upraszczających sposobów, nasuwa bardzo poważne trudności, zmuszając ich zazwyczaj do mierzenia każdego toru oddzielnie.

Przy obliczaniu wyrównań postępujemy w następujący sposób:

Wyrównanie dla zawodnika biegającego torem czwartym (ostatnim) przypuścimy przy biegu na 200 lub 400 m., obliczamy na podstawie pomiaru toru czwartego, który dokonywujemy od mety w przeciwnym kierunku, to jest w stronę prawą. Tam, gdzie nam ostatni metr trasy danego biegu kreślimy linję startu. (Start na torze pierwszym wyznaczamy jak powiedziano wyżej).

Uwaga: — Znajomość obwodu bieżni na torze 4. (względnie ostatnim) bywa bardzo często potrzebna, gdy na podstawie różnic odbwodów toru ostatniego i pierwszego dokonywujemy wielu potrzebnych obliczeń; to też znać go należy dokładnie.

Żeński obóz p. w. w Kościerzynie.

Obliczanie wyrównań na bieżni prostej metodą linji skośnej. O ile starty na obydwu torach (1. i 4.) wypadają na bieżni prostej do czego zresztą zawsze należy dążyć (biegi krótkie i średnie zasadniczo — powinniśmy zaczynac i kończyć na bieżni prostej), obliczanie wyrównań do toru 2. i 3. będzie bardzo łatwe, gdyż możemy tu zastosować t. zw. metodę linji skośnej. Metoda ta polega na tem, że łączymy za pomocą linji prostej zewnętrzny koniec linji startu toru ostatniego z zewnętrznym końcem linji startu toru pierwszego, a z punktów

przecięcia się linji z zewnętrznemi granicami torów 3. i 2., wykreślamy linje startów dla danych torów.

U w a g a: — Należy bacznie zważać, by łączyć ze sobą zawsze jednakie końce linji startów skrajnych, więc albo zewnętrzne albo wewnętrzne, inaczej obliczanie startów dla torów środkowych byłoby nieprawidłowe.

Wyrównania te są dosyć znaczne i wynoszą przeciętnie przy bieżni 300—400 m.:

dla toru 4. ok. 23 m.
dla toru 3. ok. 15 m.
dla toru 2. ok. 7.5 m.

W y r ó w n a n i a z a l e ż ą p r z e d e w s z y s t k i e m o d k s z t a ł t u ł u k ó w b i e ż n i.

Obliczanie wyrównań na łukach. O ile starty na torach skrajnych wypadają na krzywiźnie, sprawa komplikuje się znacznie, gdyż obliczanie metodą linji skośnej zastosowania tu mieć nie może.

Postępujemy wówczas w następujący sposób:

Przedłużamy linję startu toru pierwszego przez całą szerokość bieżni, poczem na torze ostatnim, 20 cm. od wewn. brzegu, mierzymy za pomocą taśmy mierniczej odległość pomiędzy linjami startów torów pierwszego i ostatniego. Otrzymaną różnicę dzielimy następnie przez ilość torów, na których obowiązują wyrównania (przy czterech torach przez 3) i od przedłużonej linji startu toru pierwszego odmierzamy na torze drugim — $1/3$ różnicy, na torze trzecim $2/3$ różnicy, znacząc w miejscach odmierzonych starty dla danych torów.

Przykład. Przypuśćmy, że start na torze 4 wysunięty jest wprzód o 15 m. w stosunku do toru 1. (mierzenia dokonywujemy na torzy 4.) Wobec tego start toru drugiego wysunięty będzie o $1/3$ różnicy — czyli o 5 m., a start toru trzeciego o $2/3$ różnicy, t. j. o 10 m.

Poznań — Kraków ,Start do biegu na 100 mtr.

Wyznaczanie zmian przy biegach sztafetowych.

Wszystkie zmiany przy biegach sztafetowych odbywają się na przestrzeni 20 m. Przestrzeń tę oznaczamy za pomocą 3 linji, oddalonych od siebie o 10 m., z których środkowa nosi nazwę l i n j i ś r o d k o w e j, linji g ł ó w n e j, dwie pozostałe stanowią l i n j e g r a n i c z n e.

Bieg rozstawny 4×100 m. Przy wyznaczaniu zmian dla biegu rozstawnego 4×100 m. postępujemy w następujący sposób:

Zmiany na torze pierwszym i ostatnim wyznaczamy przez kolejne odmierzanie wtył od mety (w prawą stronę) odcinków 100-metrowych. Na każdym setnym metrze kreślimy linję środkową zmiany, a po obu jej stronach, w odległości 10 metrów przeprowadzamy obie linje graniczne.

W praktyce robi się to w ten sposób, że odmierzając 100 m., przy ostatniem położeniu taśmy kreślimy najpierw linję graniczną na metrze 90. i linję środkową na metrze 100. Drugą graniczną kreślimy na metrze 10., przy odmierzaniu następnych 100 m.

W analogiczny sposób wyznaczamy pozostałe dwie zmiany. Tam, gdzie wypadnie nam metr czterechsetny, kreślimy linję startu. O ile start dla biegu na 400 m. mamy już wyznaczony, odmierzanie ostatnich 100 m. jest zbyteczne, gdyż starty pokrywają się. Również linja środkowa zmiany drugiej, pokrywa się z linją startu biegu na 200 m.

Zmiany na t o r a c h ś r o d k o w y c h wyznaczamy za pomocą l i n i j s k o ś n y c h o ile wypadają one na bieżni prostej, względnie, na podstawie o b l i c z e n i a w y r ó w n a ń n a k r z y w i z n a c h, o ile zmiany wypadają na łukach.

Przy wyznaczaniu zmian na torach środkowych, wyznaczamy przedewszystkiem linje środkowe, które należy traktować jako podstawowe, poczem dopiero odmierzamy od nich w obie strony odcinki 10-metrowe, i wykreślamy linje graniczne.

Bieg rozstawny 4×400 m. Wykreślenie zmian przy biegu sztafetowym 4×400 m., o ile takowy odbywa się na osobnych torach, jest technicznie łatwiejsze do przeprowadzenia, choć może nawet i bardziej skomplikowane. Znając bowiem obwód bieżni na wszystkich torach wychodzimy z założenia, że każdy zawodnik będzie biegał jedno okrążenie plus, względnie minus ilość metrów, przedstawiającą różnicę między

obwodem bieżni na danym torze i trasą biegu (400 m.)

W praktyce będzie to wyglądało w następujący sposób: Przypuśćmy naprzykład, że obwód bieżni wynosi 380 m. Wówczas tam, gdzie znajduje się normalny start dla biegu na 400 m. (20 m. przed metą) będzie 3. zmiana. Wykreślamy więc po obu stronach linji startu, w odległości 10 m., linje graniczne zmiany. Odmierzamy następnie 20 m. (400—380) w tył od linji środkowej 3 zmiany (w prawą stronę) i kreślimy linję środkową 2 zmiany, a obok niej obie linje graniczne.

W ten sam sposób postępujemy przy wyznaczaniu zmiany 1. oraz przy wyznaczaniu startu dla biegu 4×400 m.

Gdyby obwód bieżni dokładnie wynosił 400 m. wszystkie 3 zmiany odbywałyby się w jednym miejscu, t. j. na linji startu, będącej zarazem linją mety.

Wyznaczanie zmian na torze ostatnim, o ile obwód jego wynosi mniej aniżeli 400 m., odbywa się w analogiczny sposób. O ile obwód toru wynosi więcej aniżeli 400 m., rozumować trzeba odwrotnie t. j., że każdy zawodnik biega nie pełne okrążenie plus różnicę, lecz jedno okrążenie mniej ilość metrów, o którą tor większy jest od 400. O ile więc w wypadku poprzednim różnice dodawaliśmy, t. j. starty (zmiany) dla poszczególnych zawodników cofaliśmy w tył, o tyle teraz różnice musimy odejmować, t. j. poszczególne starty (zmiany) wysuwać wprzód.

Wykreślanie zmian na torach środkowych odbywa się w ten sam sposób.

Zasadniczo powinno się najpierw wyznaczyć wyrównania i zmiany dla biegu 4×100 względnie starty dla biegu płaskiego na 400 m., a dopiero później dla biegu 4×400, przyjmując że trzecie zmiany dla biegu 4×400 znajdują się tam, gdzie wypadły nam starty dla biegu na 400 m.

O ile starty dla biegu na 400 m. na wszystkich torach znajdują się przed metą, znaczy, że obwody ich wynoszą mniej, aniżeli 400 m., należy więc zastosować m e t o d ę d o d a w a n i a, t. j. odmierzanie w prawo (wtył), o ile start na którymkolwiek z torów znajduje się za metą (tor jest dłuższy od 400 m.) musimy zastosować odejmowanie różnicy, t. j. odmierzanie w lewo (w kierunku biegu).

Obóz żeński w Kościerzynie w ogonku po lody.

U w a g a: — Poszczególne zmiany noszą kolejno numery w takim porządku, w jakim następują po sobie podczas biegu. A więc: tam gdzie pierwszy biegacz oddaje pałeczkę dru-

(Dokończenie nastąpi).

KRONIKA SPORTOWA

Z działalności Ośrodka W. F. w Katowicach.

W dniu 17 czerwca odbyło się uroczyste zakończenie instruktorskiego kursu W. F. dla 23. dyw. Na program uroczystości złożyły się bardzo ciekawe pokazy z zakresu gimnastyki, boksu, lekkiej atletyki oraz gier sportowych, demonstrowane przez frekwentantów kursu. Całość zrobiła bardzo dodatnie wrażenie i budziła zachwyt na licznie zebranej publiczności przeważnie ze sfer wojskowych. Kurs ukończyło 46 frekwentantów, z czego z postępem: bardzo dobrym 7, dobrym 24, dostatecznym 15. Kurs stał na wysokim poziomie i był świadectwem wytężonej pracy instruktorów O. W. F.

Zakończenie kursu szermierki przy Ośrodku W. F. w Katowicach.

Dnia 20 bm. został zakończony kurs szermierczy przy Ośrodku W. F. Katowice. Przerwa potrwa ze względu na czas wakacyjny przypuszczalnie do września br. przyczem otwarcie kursu 1928-29 zostanie ogłoszone w prasie i radjo.

Na zakończenie kursu odbyły się na sali Domu Żołnierza w Katowicach wewnętrzne rozgrywki na szable, celem ustalenia sprawności i postępów poszczególnych frekwentantów. Zgłosiło się 12 zawodników. Po rozegraniu walk wstępnych, w finale uzyskali następujące miejsca pp.: 1. Tadeusz Prabucki, 2. Witold Prabucki, 3. Czesław Ludwiczak, 4. Dr. O. Baborski, 5. Senc. Świerczyński.

Kurs Wychowania fizycznego dla Policji Woj. Śl. zostanie uruchomiony dnia 20 lipca br. Przypuszczalna liczba uczestników 60.

LEKKA ATLETYKA.

Niemiecki G. Śląsk — Polski G. Śląsk 75:71.

Królewska Huta, 25 czerwca. — Na stadjonie w Król. Hucie odbyły się zawody lekkoatletyczne G. Śląsk Polski — G. Śląsk Niemiecki. Powyższe zawody, czwarte z rzędu, przyniosły i tym razem porazkę reprezentacji polskiej, ale drużyna była osłabiona brakiem Ryby, Hillmanna. W niektórych konkurencjach padły mimo to nawet rekordy okręgowe. Poszczególne wyniki przedstawiają się następująco:

100 m.: 1)Nitsch (N), 2) Heyde (N), 3) Muller (P), 4) Blitzner (P) w czasie 11.2.

200 m.: 1) Nitsch 23, rekord Górnego Śląska Niemieckiego, 2) Greynich (N), 3) Wojaczek (P), 4) Hadamik (P).

400 m.: 1) Rojek (P) 53.8, 2) Pieczonka (N), 3) Rzepuś (P), 4) Ostarek (N).

800 m.: 1) Rzepuś (P) 2.035, 2) Rojek (P), 3) Sperlich (N), 4) Raczek (N).

Sztafeta 4×100: zwyciężyła drużyna niemiecka w czasie 46, w składzie Pluszczyk, Greynich, Heyde i Nitsch.

Rzut oszczepem: 1) Passon (N) 53.10, 2) Kubisz (P) 44.60, 3) Reinald (N), 4) Kierot (P).

Skok wwyż: 1) Lösch (N) 1.60, Golombek (N), Anders (P), Czogała (P).

Rzut kulą: 1) Górecki (N), 11.49, Zajosek (P) 10.60, Michalik (N), Kierot (P).

Skok w dal: 1) Zieliński (P) 6.76 (rekord Górnego Śląska), Malcharek (N), Otma (N), Horn (P).

Rzut dyskiem: 1) Michalak (N) 35.02, Pacek (N) 33.80, Zajnoch (P), Klapczyk (P).

prezydent Spaltenstein, kpt. Uhacz i prof. Turzański. Organizacja zawodów wzorowa.

Międzynarodowe zawody w Budapeszcie

przyniosły szereg dobrych wyników. W sprintach bezkonkurencyjny był Kornig w średnich dystansach Barsi. Balogh ustanowił nowy rekord w skoku w dal. Słabiej, niż zwykle rzucał oszczepem Szepes. 100 mtr. Kornig 10.6, 2) Gero o pierś; 220 y. — Kornig 22.4. 2) Weisz 22.6; 800 mtr. Barsi 1:56. Dysk — Marvalics 44.30. W dal Bologh 7.22; 3 mile ang. Szerb 12:34,4, oszczep — Szepes 60.64.

Lekkoatletyczne mecze międzypaństwowe Polski

odbędą się w następujących terminach: we Lwowie z Rumunją dnia 18 i 19 sierpnia, w Pradze z Czechosłowacją dnia 15 i 16 września, oraz kobiecy w Wiedniu z Austrją dnia 8 i 9 września.

Maszewski 52.4, III serja 1) Weiss 51.2, Maszewski 51.6. Bieg 100 mtr. kobiet — 1) Breuerówna 13.2 (w przedbiegu 13 sek. — rekord polski), 2) Gędziorowska 13,4, 3) Hulanicka, 4) Woynarowska.

W dziesięcioboju wyniki były następujące: 100 m — Dobrowolski i Dzwonkowski po 11.4, Cejzik 11.6. Skok w dal — Fryszczyn 649, Dzwonkowski 641, Cejzik 626, rzut kulą — Urbaniak 12.24, Cejzik 11.86, Wieczorek 10.55, skok wzwyż — Fryszczyn 170, Dzwonkowski i Cejzik po 165. Bieg 400 mtr. — Cejzik 52.2, Dzwonkowski 53.6, Dobrowolski 55 sek. Po pierwszym dniu prowadzi Cejzik (3543.30 pkt.) przed Dzwonkowskim (3440.01), Fryszczynem (3521.17), Dobrowolskim (3142.52), Wieczorkiem (2995.56) i Urbaniakiem (2914.40). Dokończenie zawodów w niedzielę o godz. 15.

Hurt **Detail**

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich,

Sp. z o. o. — Oddział w Katowicach

poleca

codziennie świeże masła, jaja, sery, po cenach konkurencyjnych, — Na składzie maszyny mleczarskie najlepszego systemu „ALFA-LAVAL" oraz wylęgarki.

Składy, sklep i biura mieszczą się **jedynie** ul. Kościuszki nr. **28** Telefon **894**

Adres dla depesz: „MLECZARSKIE" Katowice. — Proszę uważać na adres.

Masło i jaja standaryzowane. Towar świeży wprost od producentów.

Odsprzedawcom rabat! Odsprzedawcom rabat!

1500 m.: 1) Żyłka (P) 4.24.2, Kotl (P), Malik II (N), Kocur (N).

Tyczka: 1) Gilewski (P) 3.30, Mose (N) 3.00 m, Łuckiewicz (P) i Pasek (N).

110 m. z płotkami: 1) Lösch (N) 17.5, Pasek (N), Zajosek (P), Kierot (P).

5000 m.: 1) Malik (N) 16:56,3, Boski (P), Kocur (N) i Wencel (P). Ostatni nie skończył biegu z powodu skurczu mięśnia.

Sztafeta 4×400: 1) Górny Śląsk Polski w składzie Kocur, Mosler, Rzepuś i Bojek w czasie 3:39.6 (nowy rekord Górnego Śląska).

Na maszcie w Stadjonie w Król. Hucie powiewał sztandar państwa Rzeszy Niemieckiej. Publiczności zebrało się około 2.000, co jest bardzo pocieszającym objawem. Do drużyn, które ustawiły się na boisku przemówił jako pierwszy naczelnik wydziału prezydjalnego przy woj. śląskiem, dr. Saloni i wicekonsul konsulatu polskiego w Bytomiu p. Malhome.

Po zawodach odbył się w salach hotelu Polskiego bankiet na którym przemawiali

Eliminacyjne zawody lekkoatletyczne.

W sobotę rozpoczęły się dwudniowe ostateczne zawody lekkoatletyczne, mające na celu definitywne wyeliminowanie naszej reprezentacji na IX Olimpjadę. W zawodach tych wzięli udział najlepsi nasi zawodnicy z wyjątkiem Kostrzewskiego, który startuje w niedzielę w Estonji. Wyniki były następujące: 400 mtr. płotki — Korolkiewicz 58 sek. (Valkower), skok w dal — 1) Nowak 672, 2) Sikorski 645, 3) Nowosielski 640 cm., kula — 1) Baran 13,01 (rekord polski), 2) Górski 12,86, 3) Hejjasz 12.42, 1500 m. 1) Foryś 4:06.6, 2) Jaworski I 4:08, 3) Halicki. Skok wzwyż — 1) Nowosad 177 cm., 2) Fryszczyn i Meyro po 170 cm., rzut dyskiem dla kobiet — 1) Konopacka 37.09, 2) Kobielska 33,76, bieg 100 mtr. — 1) Sikorski 11 sek., 2) Szenajch 11 sek., 3) Nowak 11. 4, bieg 400 mtr. rozegrany był w trzech serjach: I serja — 1) Biniakowski 50.6, 2) Malanowski 51.2, II serja — 1) Żuber 51,4, 2)

Nowy rekord światowy na 800 mtr. dla pań ustanowiła p. Gentzel (Szwecja) osiągając wynik 2:20:4 sek. W rzucie dyskiem p. Svedborg uzyskała 37,25, a p. Svenson 36,80. Pozatem osiągnięto następujące wyniki: w dal — Svensson 7.35, wwyż Adolfson 190, oszczep Lindquist 62.80, 400 mtr. płotki Petersen 56.9. — [illegible] mtr. Bylehn 1:56.8. 10 klm. Nilsson 32,00,6, młod Sköld 48.88.

Rekord światowy na 100 m. ustanowiła p. Junkers, przebiegając 100 mtr. w czasie 12,1 sek. P. Rotte osiągnęła w skoku wwyż 1.545. Wynik lepszy od rekordu niemieckiego.

Wagner, świetna lekkoatletka austrjacka osiągnęła ostatnio na 60 mtr. czas 7.8 sek., w skoku wdal 535.

Z Ameryki donoszą o wspaniałych wynikach lekkoatletów. Hahn przebiegł 800 mtr. w 1:52.4, Scholz miał na 100 i 200 mtr. 10.6 i 21.8 a Wykoff 10.4 i 20.8. Na 110 mtr. przez płotki Dyce osiągnął nieprawdopodobny czas 14.4 sek. bijąc rekord światowy o 0.4 sek.

Yrjöla, rekordzista świata w dziesięcioboju osiągnął ostatnio na zawodach w Kuopio 7696 pkt. Miał on między innemi wyniki: 14,37 w kuli, 41,07 w dysku i 57.19 w oszczepie. Nurmi osiągnął na milę angielską 4:25.8, Rittola na 5 klm. 15:21, Kivi w dysku 45.21.

Pierwszy start dr. Peltzera po powrocie do zdrowia nie wypadł imponująco. Rekordzista świata startował na 400 i 1500 mtr. i w obu wypadkach przyszedł na trzeciem miejscu, ulegając w słabych czasach (52.3 i 4:21) mało znanym przeciwnikom.

Trzech juniorów niemieckich przekroczyło w skoku wdal granicę 7 mtr. Antrick skoczył 7.41, Schultze 7.03, Kiralus 7,00.

Maraton fiński zakończył się zwycięstwem Marttelina w czasie 2:38.56 o 2 minuty przed Rastasem, Kuokko i Laoksenem, Sipila piąty — miał 2.41.43, Olimpijczyk Steenros i Kolehmainen wycofali się z biegu.

Maraton niemiecki wygrał Gerhard w czasie 2:33:41,2 przed Hemplem o 6 sek. i Horgerem. Trasa wynosiła zaledwie 40 klm.

Maraton szwedzki rozegrany w Norköping zakończył się zwycięstwem Elofsa w czasie 2:52:12,5 przed Lundgrenem i Kinnem.

Pientila, rekordzista światowy w rzucie oszczepem znajduje się ostatnio w świetnej formie. Osiąga on stale na treningach ponad 70 mtr., a jego rekordowy rzut wynosił 72.60.

Warta — Ruch 1:0 (0:0)

Nie znajdzie się napewno nawet najzagorzalszy fanatyk Warty, któryby przyznał, że Ruch słusznie zszedł z boiska pokonany. Warta była cieniem tej Warty, którą tak entuzjastycznie oklaskiwało 8 tysięcy widzów po zwycięstwie nad niemiecką drużyną z Katowic. Jeśli „Zieloni" niedzielnego meczu nie przegrali, to mają to w pierwszym rzędzie do zawdzięczenia Fontowiczowi, który z każdą niedzielą posuwa się naprzód w liście polskich bramkarzy.

Jedynie początek gry i koniec należały do Warty, pozatem przewagę miał Ruch, który chwilami dobrze nawet przygniatał. Napad gości dobry, szybki pod bramką nie umiał zdobyć się na wykończenie strzałowe akcji.

Bramka, którą strzelił Rochowicz, była raczej przypadkowa i padła z powodu nieporozumienia obrony z bramkarzem, który wybiegł, a Rochowicz wówczas strzelił do pustej siatki. Sędziował b. dobrze kpt. Baran.

Piękne zwycięstwo I. F. C. Katowice.

I. F. C. Katowice gościł u siebie ubiegłej soboty i niedzieli słynną ongiś niemiecką drużynę z Pragi czeskiej — D. F. C. Pierwszego dnia przeciwnikiem gości był K. S. Katowice 06, który przegrał w stosunku 1:5. I. F. C. zrewanżował się jednak dotkliwie, zwyciężając w niedzielę D. F. C. w stosunku 5:1.

D. F. C. lepszy technicznie góruje nad gospodarzami. Juz w 14 minucie goście zyskują bramkę. I. F. C. traci dużo okazji do wyrównania.

Po przerwie zamiast Pokla gra na środku ataku Gorlitz II. To zręczne pociągnięcie zmienia zupełnie obraz gry. Temperament „Zamorry" ,który z bramkarza stał się wodzem ataku, zelektryzował drużynę. Już w drugiej minucie Görlitz II z podania Joschkego strzela nieuchronnego goala. W dwie minuty potem Görlitz I zdobywa drugi punkt dla I. F. C. W 12-ej minucie znowu Görlitz II strzela z podbramkowego zamieszania trzeciego goala. Stosunek 3:1 zdeprymował graczy D. F. C. W 26 minucie strzela bramkę R. Kozok, a w 30-ej K. Kozok ustala wynik 5:1 (0:1).

Toruń (Go): **T. K. S. — Ł. K. S. 2:0.**

Lwów. — Wynik meczu jubileuszowego „Czarnych":

Wisła — Pogoń 7:4 (3:2).
Czarni — Cracovia 2:2.

Zawody reprezentacyjne na fundusz olimpijski odbyły się dnia 29 bm. między Ligą a A Klasą z wynikiem 5:1.

POLSKA ZWYCIĘŻA SZWECJĘ 2:1 (1:1)

Wspaniała gra naszej reprezentacji. — Zasłużone zwycięstwo. — Pech w strzałach.

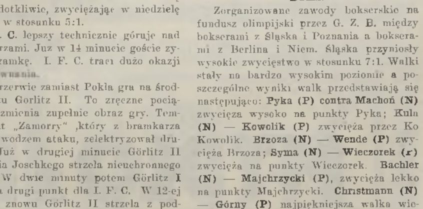
Cornerów 4:4. — 20.000 widzów.

Siódme z rzędu międzypaństwowe zawody między reprezentacjami Polski i Szwecji zakończyły się zasłużonem zwycięstwem Polski, jednak nie w tym stosunku, na który sobie reprezentacja według przebiegu gry zasłużyła. Niedyspozycja strzałowa całego ataku, również i widocznie słaba gra Kozoka pozbawiły nas cyfrowo wyższego zwycięstwa. Gra była niezwykle zajmująca i stała na bardzo wysokim poziomie. W grze ścierały się dwa systemy, szwedzki półgórny i polski przyziemny, przyczem zwycięsko wyszła przyziemna gra naszej reprezentacji. Do pauzy, za wyjątkiem pierwszych minut, w których drużyna nasza była nieco speszona, byliśmy panami boiska i gry. Po zmianie boisk Polacy początkowo gniotą, potem gra była mniejwięcej wyrównana, chociaż były też i chwile, gdzie Szwedzi górowali. Na boisku obecni byli przedstawiciele władz samorządowych, wojewódzkich i piłkarskich, konsul szwedzki dyrektor „Fulmenu" Włodzimierz Mauwe i konsul polski w Bytomiu dr Szczepański.

BOKS.

Zorganizowane zawody bokserskie na fundusz olimpijski przez G. Z. B. między bokserami z Śląska i Poznania a bokserami z Berlina i Niem. Śląska przyniosły wysokie zwycięstwo w stosunku 7:1. Walki stały na bardzo wysokim poziomie a poszczególne wyniki walk przedstawiają się następująco: **Pyka (P) contra Machoń (N)** zwycięża wysoko na punkty Pyka; **Kula (N) — Kowolik (P)** zwycięża przez Ko Kowolik. **Brzoza (N) — Wende (P)** zwycięża Brzoza; **Syma (N) — Wieczorek (r)** zwycięża na punkty Wieczorek. **Bachler (N) — Majchrzycki (P)**, zwycięża lekko na punkty Majchrzycki. **Christmann (N) — Górny (P)** najpiękniejsza walka wieczoru przy bezapelacyjnej przewadze Górnego i przy trzykrotnem wybieraniu zwycięża wysoko Górny. **Volkmar (N) — Arski** zwycięża lekko na punkty Arski. **Goeriche (N) — Kupka (P)** po widocznej poprawie formy bije wysoko na punkty Goericha. Organizacja zawodów wzorowa. Publiczności dużo.

Leo Lomski doskonały bokser wagi półciężkiej, pochodzący z Polski, został po-

STOCK Cognac Medicinal
wszędzie do nabycia

konany przez Pete Latzo, przyczem Lomski prowadził na punkty, ale wskutek faulu w szóstej rundzie został zdyskwalifikowany.

POLSKI ZWIĄZEK PŁYWACKI.
Warszawa, Górska 9.

Trenerzy. Podaje się do wiadomości, że PZP. sprowadził trenerów z Niemiec, p. Maxa, któremu powierzono okręg warszawski i drużynę reprezentacyjną i p. Kurta Schuberta, który objął trening w okręgach wileńskim i lwowskim. Pozatem w najbliższych dniach przybywa jeden trener dla Krakowa i jeden dla Poznania i Pomorza.

Wzywa się wszystkie kluby i osoby, posiadające nagrody wędrowne, zdobyte na Mistrzostwach Polski, do dostarczenia ich niezwłocznego do sekretarjatu P. Z. P.

Przepisy i regulaminy. Podaje się do wiadomości, że PZP. wydał całokształt swych przepisów i przepisów międzynarodowych, oraz oficjalne tabele rekordów i wyników mistrzostw, łącznie z podręcznikiem pp. Semadeniego i Zaleskiego pt. „Pływanie" wydanym przez Ossolineum. Wydawnictwo to ma charakter oficjalny i tekst zamieszczonych w niem przepisów jest obowiązujący. Sekretarjat PZP. przesyła egzemplarz tego wydawnictwa po wpłaceniu na konto PZP. w PKO. Nr. 5396 należności 6 zl 50 gr. Wydawnictwo powyższe zaleca się do użytku sędziów i kierowników klubów.

Ostatni termin zgłoszeń do zawodów o Mistrzostwo Polski upływa z dniem 8 lipca br. Po powyższym terminie zgłoszenia bezwzględnie przyjmowane nie będą. Zgłoszenia nadesłane pocztą będą przyjmowane, o ile data stempla pocztowego będzie nie późniejsza, niż 7 lipca. Zgłoszenia wysyłać należy w dwuch jednobrzmiących egzemplarzach do PZP. i do Śląskiego Okręgowego Zw. Pływ. Bielsko, Kolejowa 16, p. Erwin Deutsch. Wpisowe w wysokościach przewidzianych przez art. 20 Regulaminu sportowego przesyłać należy w tym samym terminie na imię p. Erwina Deutscha. Zgłoszenia bez wpisowego nie będą brane pod uwagę.

Sprostowanie. Do kom. Nr. 98/2: w programie skoków z trampoliny dla panów zamiast półtora salta Auerbacha winno być jedno salto. Do kom. Nr. 91/4: Opuszczono następujące nazwiska sędziów: F. Berlik, inż. Z. Bukojemski, E. Deutsch i B. Domosławski.

Ze sportu pływackiego w Katowicach.

Ostatnie posiedzenie zarządu Śląskiego Klubu lekkoatletycznego w Katowicach postanowiło powołać do życia sekcję pływacką. Dotychczasowy brak polskiej organizacji pływaków w Katowicach był właściwie inicjatorem tej myśli. Kilka dni dopiero upłynęło od zapoczątkowania sekcji pływackiej a rezultaty są dość pokaźne. Blisko 50 osób, amatorów pływania, skupiło się już w sekcji, a między nimi jest znaczna ilość doskonałych pływaków. Na odbytem w czwartek posiedzeniu postanowiono jednogłośnie brać udział w 3 zawodach o mistrzostwo Śląska, które odbywać się będą w niedzielę, dnia 7 lipca br. w Król. Hucie. Gotowych do startu zanotowano dotychczas 19 osób, pań i panów.

Wszystkich członków interesowała sprawa jednolitego stroju, wspólnych wycieczek z pokazami pływania w pobliską okolicę oraz sprawy czysto organizacyjne, jak np. przystąpienie sekcji do Polskiego Związku Pływackiego w Warszawie, który znów jest członkiem międzynarodowego związku pływaków.

RÓŻNE WIADOMOŚCI SPORTOWE.

180.000 zł będą wynosić koszta polskiej ekspedycji olimpijskiej.

Marszałek Józef Piłsudski objął protektorat jubileuszu 25-lecia „Czarnych". Marszałka reprezentować będzie we Lwowie płk. Beck.

Nowy rekord światowy. W biegu 800 mtr. rekord światowy pobił amerykanin Burton, osiągając czas 1:51,2.

Drużyna japońska w stolicy. Zarząd P. Z. L. A. otrzymał depeszę z Tokio, że 24 lekkoatletów japońskich obojga płci przejeżdżać będzie w drodze powrotnej z Olimpjady przez Warszawę i gotowi są w dn. 18 i 19 sierpnia rozegrać mecz międzypaństwowy z Polską. Wobec tego mecz z Rumunją zostałby odłożony na 25 i 26 sierpnia we Lwowie. Do ostatecznego porozumienia z Japończykami dojdzie podczas pobytu Polaków w Amsterdamie.

„Esko Sporting“, Kraków

Zjednoczone Fabr. Artykułów Sportowych

P. T.

Niniejszem mamy zaszczyt uprzejmie donieść P. T., że chlubnie znaną firmę „ESKO“ SCHÖTTERL & CO. SPORTARTIKEL-FABRIK, WIEN kontraktem z 18 marca 1926 r. przejęliśmy na swą własność, a przeniósłszy ją do kraju połączyliśmy z obecnie zakupioną fabryką: „SPORTING“ Fabryka przyborów sportowych Ska z o. o. w Krakowie. — Zatrzymując najlepszych pracowników obu tych firm, fabrykę będziemy prowadzili pod nazwą:

„Esko Sporting“ Kraków

Mając przez 7 lat produkcji udoskonalone wyroby wszelkich skórzanych drewnianych artykułów sportowych (piłki, obuwie, plastrony, rakiety, przybory gimnastyczne), krórych pierwszorzędna jakość zyskała sobie uznanie zarówno w Polsce i Austryi, jak i Rumunji, Jugosławji, Węgrzech i Turcji, usilnem naszem staraniem będzie nadal jakością towaru zadowolić wszystkich dotychczasowych odbiorców, oraz zyskać nowych stałych klientów. Spodziewając się solidnem towarem przy umiarkowanej cenie wyrugować z polskiego wojska, polskiej szkoły, i polskich towarzystw sportowych fabrykaty zagraniczne, nieraz gorsze od naszych, za które wyrzucane za granicę nasze pieniądze przyczyniają się do obniżenia wartości naszej waluty i do bezrobocia w kraju.

Prosimy o łaskawe zaszczycenie swemi cennemi zleceniami i kreślimy z prawdziwem poważaniem

„ESKO-SPORTING“ KRAKÓW.

P. S. Sprzedaż detal. uskuteczniamy po cenach fabrycznych

W FIRMIE „ESKO - SPORTING“ KRAKÓW, UL. SŁAWKOWSKA 14.

Centralna Komisja Dostaw
Związku Harcerstwa Polskiego

Warszawa, ul. Traugutta 2

tel. 145-54 :: P. K. O. konto 536

dostarcza ze składu i na zamówienia

Całkowity Ekwipunek dla Przysposob. Wojsk. Młodzieży

Bluzy, spodnie, pasy, furażerki, obuwie it. p. Namioty, śpiwory, koce, pledy, łóżka polowe i t. p. .·. Kotły polowe, kubły brezentowo naczynia obozowe i t, p. .·. Toporki, saperki, kilofy, linki i t. p. .·. Tornistry, plecaki, chlebaki, worki brezentowe do brudnej bielizny i t. p. - - - - - - -

Nadto **wszelkie artykuły z dziedziny sportu, wychowania fizycznego turystyki i t. p**

CENNIKI NA ŻĄDANIE.

WYSYŁKA NA PROWINCJĘ ZA POBRANIEM.

„STER“ S. Z. O. O. Sosnowiec

Piłsudskiego 14. Tel. 8-28.

SPORT

rowery, piłki i buty do piłki nożnej, rakiety, opony, dętki, plecaki, ubrania dla harcerzy, ekwipunek wycieczkowy oraz wszelkie akcesorja rowerowe i artykuły sportowe.

RADJO

wszelkie radjoodbiorniki własnej wytwórni oraz wszelkie części składowe i akcesorja, słuchawki, głośniki, lampy, montaż, reperacja, magnesowanie słuchawek, regeneracja lamp, ładowanie akumulatorów.

ELEKTROTECHNIKA

żyrandole, żarówki, żelazka, imbryki, grzejniki, odkurzacze, wszelki materjał instalacyjny.

Willi Fischer

Artysta-Malarz-Dekoracyjny

Roździeń-Szopienice

Tel. Szopienice 14

KAMIENIOŁOMY
TROSZOK i KRZYSZTOPORSKI

W lipcu roku 1927 uruchomili Inż. Troszok i Krzystoporski własne kamieniołomy w Wiśle. Firma wyrabia: kostki brukowe wszelkiego rodzaju, krawężniki, graniczniki oraz rozpocznie wyrób szabru szosowego z początkiem roku 1928, po ukończeniu własnego toru przemysłowego. Kamień wydobywany jest kwarcetowym szarogłazem który w swych właściwościach dorównuje granitowi. — **Wytrzymałość na ciśnienie: 1966 cm2. .Zupełna wytrzymałość na działanie mrozów i kwasów. Ścieralność 0,098 cm. 3/cm. 2.** (Orzeczenie Politechniki Lwowskiej. L. 1797/27. z 8 listopada 1927 r.) Produkcja wynosiła od lipca br. do końca 1927 roku 5000 ton które zostały odstawione.

Wisła 4 - Sp. z o. o. Katowice, Zamkowa 1. - Tel. 19-99.

J. Smoczyk KATOWICE
3. Maja 7, tel. 1494

Zegarki kieszonkowe, na rękę, ścienne i stojące
Biżuterja złota i srebrna, platery.
Puhary, żetony, nagrody sportowe i zegarki do biegu :: Warsztat reparacyjny w domu.

BEN HUR Powieść historyczna z czasów Jezusa Chrystusa, bogato ilustrowana Cena egz. oprawnego 7,50 zł.

Do nabycia w Wyd. K. Miarki w Mikołowie i w Księgarniach.

Manowski Franciszek
Architekt i budowniczy

Wykonanie budowli podziemnych, nadziemnych, żelbetonowych, budowa dróg mostów itd.

KATOWICE
Ul. św. Jana 10. - Tel 25-21

BOBREK

KATOWICE
KRÓL. HUTA

JEDYNY DOM TOWAROWY NA GÓRNYM ŚLĄSKU

REDAKTOR: KPT. SMOŁUCHA TADEUSZ. ODP. REDAKTOR: LEN TADEUSZ.
WYDAWCA: WOJ. KOMITET W. F. i P. W. W KATOWICACH. DRUK K. MIARKA, SP. WYD. Z OGR. ODP. W MIKOŁOWIE.